

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Hartstichting LONG FONDS KWF

Rookvrije omgevingen

Inspiratie, strategie en samenwerking

Paul Caubo
Rianca Scheffel

Inhoud

- Roken: feiten & cijfers
- Rookvrije Generatie
- Rookvrije omgevingen
- Uitwisseling
- Vragen

Roken: feiten en cijfers

Korte introductie

Bijna **3 miljoen** volwassenen roken in Nederland.

Tabak is de grootste vermijdbare oorzaak van ziekte en sterfte in Nederland.

20.000 mensen sterven jaarlijks in Nederland aan de gevolgen van (mee)roken.

50%

van de mensen die blijft roken overlijdt aan de gevolgen ervan.

In Nederland sterven **meer mensen door roken**, dan door drank, drugs én verkeer bij elkaar.

Jongeren tussen **18 en 29 jaar** roken relatief het vaakst.

18%

van de bevolking van 18 jaar en ouder rookt in Nederland.

Mannen roken vaker dan vrouwen.

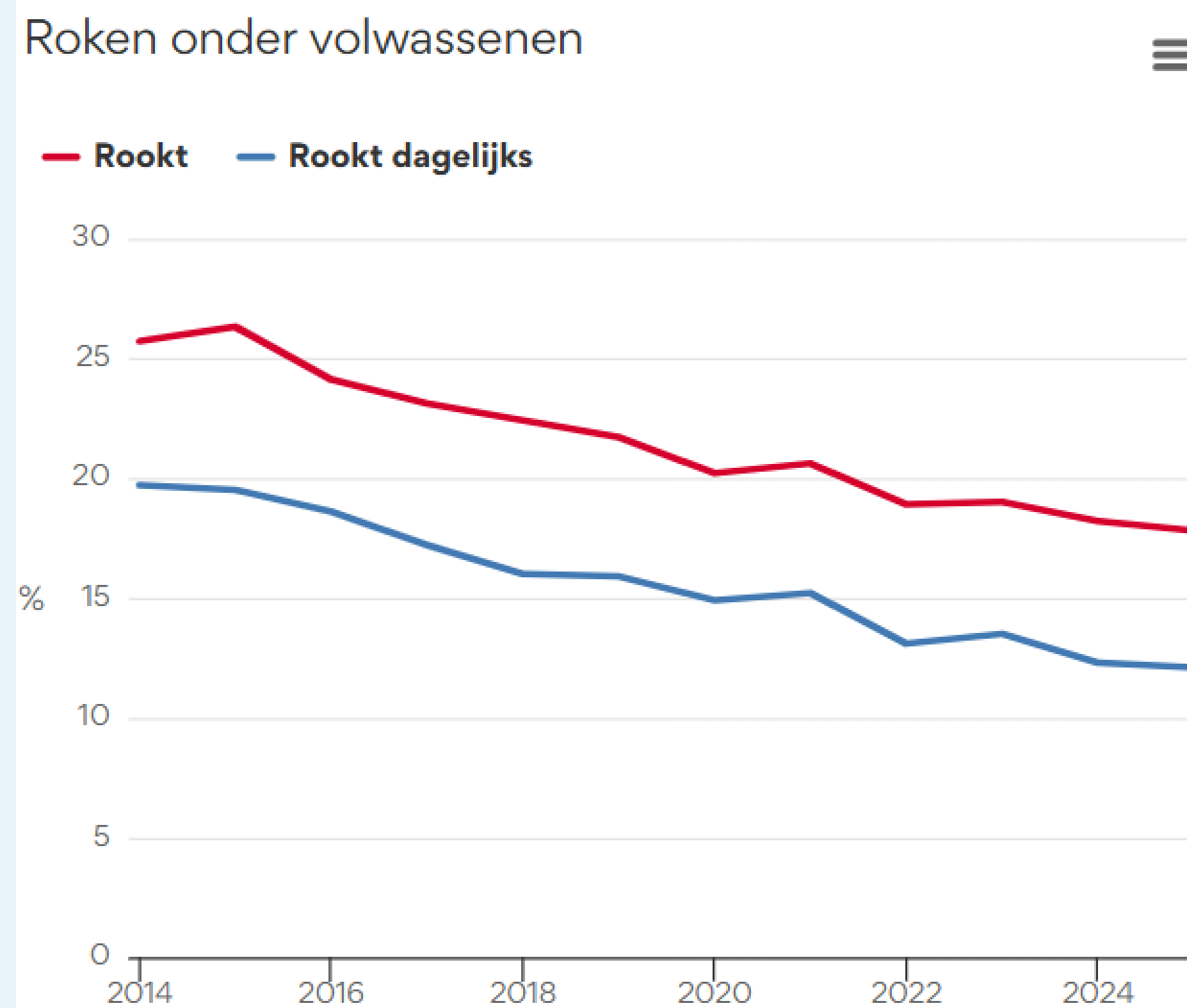
Hoogopgeleiden roken minder vaak dan **lager opgeleiden**.

Ruim twee derde van de mensen die roken, rookt elke dag:

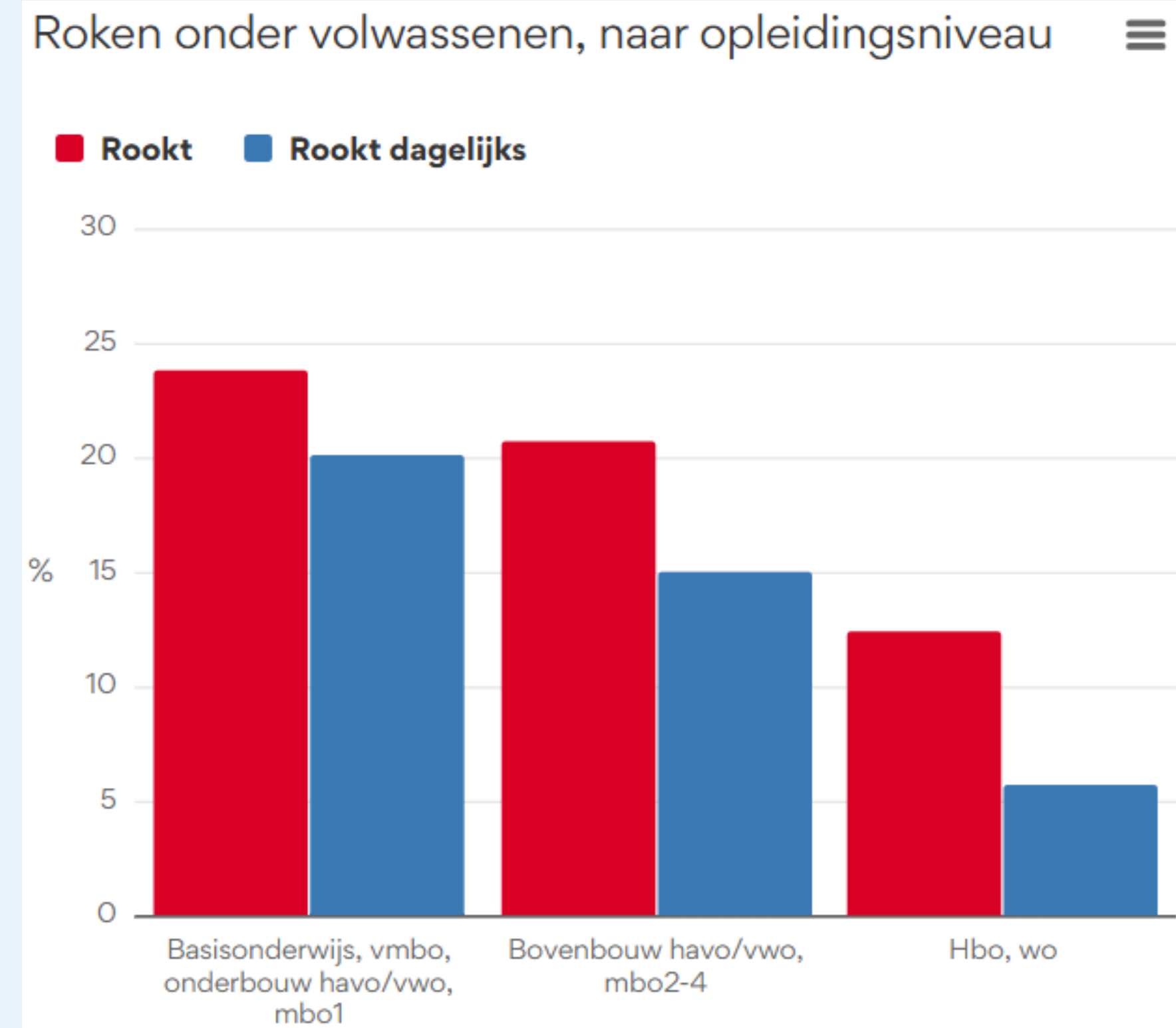
12%

In de leeftijd van 50 tot 64 jaar bevinden zich de meeste **dagelijkse rokers**.

Percentage rokers onder volwassenen

Bron: Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor CBS in samenwerking met het RIVM en het Trimbos-instituut

Bron: Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor CBS in samenwerking met het RIVM en het Trimbos-instituut, 2025

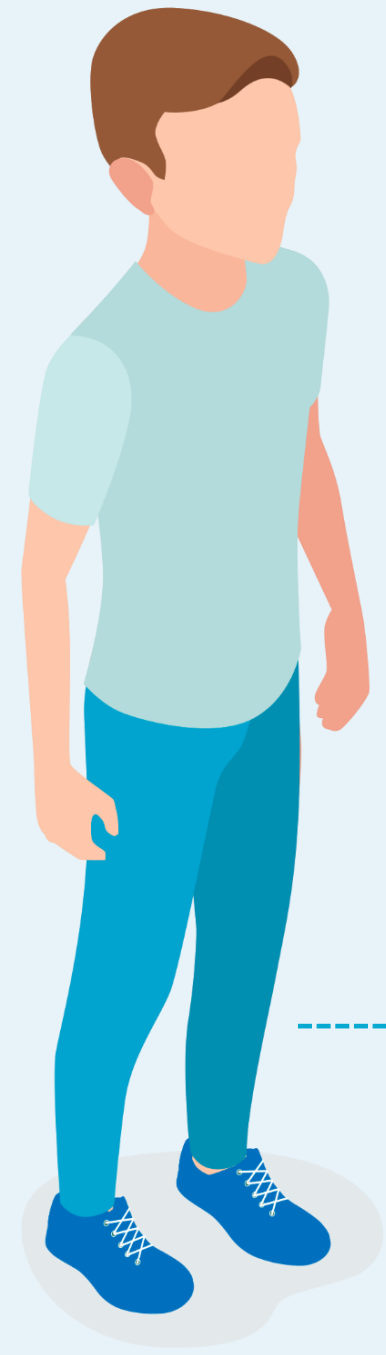
**De meerderheid
van de rokers
wil stoppen
met roken**

Nicotine is ongeveer
net zo verslavend als
cocaïne en heroïne.

Zonder professionele hulp
is de **slagingskans van een
stoppoging 3-5%**

2/3
van de rokers
begon **voor zijn
of haar 18e.**

Iedere week raken
honderden kinderen
verslaafd aan roken.

Kinderen zijn
extra gevoelig
voor verslaving.

OP WEG NAAR EEN
ROOKVRIJE
GENERATIE

Rookvrije Generatie

Gezondheidsfondsen voor Rookvrij

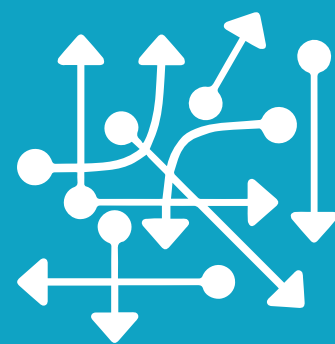
Probleemanalyse 2010 - 2012

Het terugdringen
van tabaksgebruik
gaat niet goed

Tabaksontmoedigings-
maatregelen werden
teruggedraaid

Onvoldoende
coördinatie tussen
stakeholders

Te weinig
maatschappelijke
actie

Landelijke tabaksbestrijding

Nederland behoort inmiddels tot de voorlopers op het gebied van beleid en maatregelen voor tabaksbestrijding. Maar dat ging niet vanzelf.

Drie mijlpalen hebben tabaksontmoediging op de kaart gezet

- ✓ oprichting van Alliantie Nederland Rookvrij in 2014
- ✓ eerste Rookvrije Generatie-campagne in 2015
- ✓ artikel 5.3 van het WHO-Kaderverdrag sinds 2016 beter nageleefd

Alliantie Nederland Rookvrij werd in 2020 Gezondheidsfondsen voor Rookvrij (GvRV), waarin de drie fondsen de Rookvrijbeweging en de politieke lobby blijven coördineren. De vele betrokken partijen werden onderdeel van een open netwerk: Nederland Rookvrij.

Wat is nodig?

Gezamenlijke focus & hetzelfde verhaal.

Krachten bundelen en
nieuwe vrienden maken

Draagvlak verhogen om
effectieve maatregelen te
nemen

→ Middels **inspirerend
doel**

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Rookvrije Generatie beweging

De beweging op weg naar een **Rookvrije Generatie** is een initiatief van Hartstichting, KWF en Longfonds vanuit de samenwerking **Gezondheidsfondsen voor Rookvrij**. Gestart in 2014.

Iedereen kan bijdragen aan de beweging: van organisatie tot individu

Samen beschermen we **opgroeïende kinderen** tegen de schadelijke gevolgen van (mee)roken en de verleiding om later zelf te gaan roken.

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Missie

Een samenleving waarin niemand
meer (over)lijdt aan de gevolgen
van roken en meeroken

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Strategie

Stap voor stap op weg naar
een Rookvrije Generatie

Organisatie

Teams: doelgroepgericht en ondersteunend

- ✓ Kennis
- ✓ Woordvoering
- ✓ Overheid
- ✓ Algemeen Publiek
- ✓ Organisaties & Omgevingen

Medewerkers GvRV en drie fondsen

Impactdomeinen:

- ✓ Meer draagvlak rookvrij
- ✓ Denormalisatie (tabaks)industrie
- ✓ Rookvrije omgevingen
- ✓ Minder verleiding
- ✓ Meer succesvol stoppen

De zwarte komedie 'Voor de meisjes' is dé Nederlandse bioscoopshit van het jaar. Maar de film krijgt ook kritiek van verschillende gezondheidsorganisaties. De hoofdpersoon steekt namelijk de ene na de andere sigaret op. "Niet meer van deze tijd."

'Voor de meisjes' ging eind september in première en trok in de eerste 6 weken al meer dan 250.000 bezoekers. In de succesvolle film gaan twee bevriende gezinnen met elkaar op vakantie in de Alpen. Tijdens de reis komen ze voor onmogelijke keuzes te staan als een van de kinderen een ernstig ongeluk krijgt. Een van de vaders steekt door alle stress vele peuken op.

Mensen zien roken doet roken

Maar dat er in 2025 nog rokende mensen te zien zijn in films, is niet meer van deze tijd, vinden organisaties die strijden voor een 'rookvrije generatie'. Op die manier wordt volgens hen het slechte voorbeeld gegeven. Want ondanks dat de gezondheidsrisico's van roken inmiddels wel breed bekend zijn, hebben paffende acteurs toch veel invloed, zegt woordvoerder Dave Krajenbrink van de Rookvrije Generatie (Hartstichting, KWF, Longfonds)

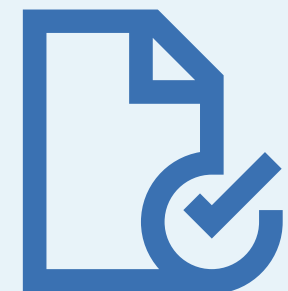

Politieke successen

2018

nov

2020

23 november: met meer dan 70 verschillende organisaties sloot kabinet-Rutte III het **Nationaal Preventieakkoord**, waarbij meer dan 30 partijen bijdragen aan het deelakkoord roken.

jan

1 januari: **De eerstelijns stoppen-met-rokenprogramma's** worden vrijgesteld van het eigen risico, waardoor deze gratis gevolgd kunnen worden.

apr

1 april: **Verhoging van accijns op sigaretten** met ongeveer € 1,- per pakje. Verhoging van de accijns op shag € 2,50 per pakje.

jun

22 juni: Blokhuis kondigt in een brief aan de Tweede Kamer aan dat hij de vele **verleidelijke smaakjes voor e-sigaretten** wil verbieden.

1 oktober:
Neutrale verpakkingen voor sigaretten en shag worden verplicht.

okt

aug

1 augustus: **Rookvrije schoolterreinen** worden verplicht. De handhaving start op 1 januari 2021.

jul

1 juli: **Twee nieuwe maatregelen** die bijdragen aan een Rookvrije Generatie:

1. **Uitstalverbod:** Het is niet meer toegestaan om tabaks- en aanverwante producten zichtbaar uit te stallen in supermarkten.
2. **Uitbreiding rookverbod:** op plekken waar een rookverbod geldt, mogen ook geen e-sigaretten of tabaksverhittingsapparaten meer worden gebruikt.

Politieke successen

1 januari: **Uitstalverbod** geldt voor alle tabaksverkooppunten behalve tabaksspecialzaken

2021

Jan

1 juli: **Verbod op rookruimtes** in openbare gebouwen

Jul

2022

1 januari:
1. **Verbod op tabaksautomaten**
2. **Verbod op rookruimtes** geldt voor alle gebouwen

Jan

1 oktober: **Verbod op e-sigaretsmaken** behalve tabakssmaak van kracht

Okt

2023

1 april: **Tabaksaccijnsverhoging** van ca. € 1,20 per pakje sigaretten en € 3,35 per 50g rooktabak

Apr

2024

1 januari: **Start handhaving verbod e-sigaret-smaken** behalve tabakssmaak

Jan

1 juli: **Verbod op verkoop tabaks- en aanverwante producten** in supermarkten

Apr

Jul

1 april: **Tabaksaccijnsverhoging** van ca. € 2,35 per pakje sigaretten en € 7,90 per 50g rooktabak

Campagnes

De wereld wordt rookvrij. Maar dat gaat niet vanzelf. Met campagnes nemen wij heel Nederland mee op weg naar een Rookvrije Generatie.

We laten de waarheid zien achter de tabaksindustrie, laten bedrijven zien dat rookvrij écht gastvrij is en steunen iedereen die wil stoppen met roken.

Voor Rookvrij

Met deze campagne creëren we bewustwording voor het feit dat de tabaksindustrie bewust onze tieners verslaafd maakt. De campagne bestaat uit verschillende eye openers waarmee we het narratief willen veranderen: roken is geen vrije keuze.

- ✓ Een explainer video waarin Marc Willemsen (hoogleraar tabaksontmoediging) uitlegt hoe de tabaksindustrie verslaving verkoopt.
- ✓ Een explainer video waarin Daniëlle Cohen (longpatholoog) laat zien hoe de tabaksindustrie zich bewust op tieners richt.
- ✓ Portretten van rokers die als tiener verslaafd zijn gemaakt.
- ✓ Schrijver Kluun spreekt zich uit: “Onze pubers worden in hun meest kwetsbare fase doelbewust verslaafd gemaakt door de tabaksindustrie”.

<https://www.rookvrijegeneratie.nl/campagne/voor-rookvrij/>

Rookvrije omgevingen mijlpalen

Rookvrij = Gastvrij

Rookvrije sport

Rookvrije kinderboerderijen en speeltuinen

Rookvrije attractieparken

Rookvrij openbaar vervoer

Wetgeving rookvrije omgevingen

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Rookvrije omgevingen

OP WEG NAAR EEN **ROOKVRIJE GENERATIE**

Iedere week raken **honderden kinderen** verslaafd aan roken

Ruim de helft van de mensen die blijven roken, sterft aan de gevolgen hiervan

Jaarlijks sterven in Nederland meer dan **20.000 mensen** door roken en meeroken

Nicotine is **net zo verslavend** als heroïne en cocaïne

9.4% van de totale Nederlandse ziektelast wordt veroorzaakt door roken

MEEGROEIEND MET HET OPGROEIENDE KIND

DOORLOPENDE SPEERPUNTEN

- Rookvrij de norm
- Hogere accijns
- Stoppen met roken stimuleren
- Denormaliseren tabaksindustrie
- Hoger bewustzijn schadelijkheid

WAT WILLEN WE?

De jeugd beschermen tegen tabak en aanverwante producten.
We streven een maatschappij na waarin iedere ouder zijn kind volledig rookvrij (ook vapevrij en meerookvrij) kan laten opgroeien. Daarnaast willen we dat deze kinderen nooit meer beginnen met roken (waaronder vaperen).

HOE?

Door acties en maatregelen waarmee opgroeiende kinderen in elke fase van het opgroeien worden beschermd tegen (mee)roken en tegen de verleiding om te gaan roken (waaronder vaperen).

WIE?

Iedereen kan een steentje bijdragen!
Individueel en organisaties: zorginstellingen, GGD'en, gemeenten, werkgevers/bedrijven, maatschappelijke partijen en de nationale overheid.

Invloed van rookvrije omgeving op rookgedrag

Rokers geven aan dat rookvrije omgevingen een gunstig effect hebben op hun rookgedrag:

- ✓ 65% van de rokers geeft aan **nooit** te roken in een rookvrije omgeving
- ✓ 23% van de rokers geeft aan dat rookvrije omgevingen helpen om **dagelijks minder** te roken
- ✓ 18% van de rokers geeft aan dat de rookvrije omgeving stimuleert tot het **stoppen** met roken

Deze effecten zijn substantieel hoger voor rokers die van plan zijn om **komend jaar** te stoppen met roken: 35% van deze groep geeft aan dat rookvrije omgevingen stimulerend werken op het stoppen met roken.

Ook **ex-rokers** noemen gunstige effecten van rookvrije omgevingen:

- ✓ 32% geeft aan dat de rookvrije omgeving helpt om gestopt te blijven
- ✓ 40% geeft aan minder in contact te komen met rokers

<https://www.rookvrijegeneratie.nl/artikelen/hoe-rookvrije-omgevingen-rokers-kunnen-helpen/>

Recente ontwikkelingen

Rookvrij is ook vapevrij

<https://www.rookvrijterrein.nl/p/15434/rookvrije-generatie-producten/informatieborden/bord-rookvrij-is-ook-vapevrij-rookvrije-generatie/>

Overzicht trainingen

<https://www.rookvrijegeneratie.nl/naleving/>

Rookvrij = Gastvrij actiepakketten

Horeca & Dagrecreatie

<https://www.rookvrijterrein.nl/t/rookvrij-gastvrij/>

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Strategie komende jaren

Het rookvrij maken van omgevingen die door hun impact en/of omvang het roken verder denormaliseren en de **rookvrije norm** bekrachtigen.

Inmiddels zijn dat niet meer de 'klassieke' kindomgevingen en hebben we steeds meer te maken met een volwassen publiek, commerciële betrokkenen en publieke omgevingen. Om draagvlak hier te vergroten zien we kansen in het maken van een link met **duurzaamheid**.

De **Rookvrij = Gastvrij-propositie** gaan we verder benutten bijvoorbeeld in de vrije tijdssector en horeca.

Naleving en elkaar aanspreken zijn belangrijke aandachtspunten voor alle rookvrije omgevingen.

Uitwisseling rookvrije omgevingen

Praktijkvoorbeelden

Rookvrije stranden

Combinatie van gezondheid en schone leefomgeving

Samenwerking van verschillende gemeentelijke afdelingen, waaronder sociaal domein of welzijn, openbare ruimte en communicatie

Pilots in verschillende gemeenten, vaak in samenwerking met aangrenzende strandtent

Europese ontwikkeling: steeds meer rookvrije stranden

Het strand is geen asbak

Nederlandse rookvrije Noordzeestranden

Zandvoort

De gemeente Zandvoort begint voor het strandseizoen van 2026 een pilot met drie stukken rookvrij strand. Roken wordt hier actief ontmoedigd om gezondheid te bevorderen en peukenafval te verminderen.

Noordwijk

De gemeente Noordwijk heeft vorige zomer een pilot gedaan met een rookvrij strand tussen afrit 23 en 24.

Scheveningen

De gemeente Den Haag heeft vier rookvrije zones op het Scheveningse strand, na een succesvolle proef die leidde tot minder peukenafval in 2023 en 2024.

Renesse

In 2019 startte de gemeente Schouwen-Duiveland met een rookvrije zone van 500 meter op het strand van Renesse. In 2020 werd deze zone met 150 meter uitgebreid.

Goeree-Overflakkee

De gemeente Goeree-Overflakkee heeft sinds 2025 drie rookvrije stranden.

Peuken zijn het **meest gevonden** soort afval op toeristische stranden en enorm schadelijk voor het milieu en de natuur. Eén peuk bestaat voor **95 procent uit plastic**, kan tot wel **1.000 liter water vervuilen** binnen 24 uur en kan **dodelijk zijn voor dieren**. Rookvrije zones zijn nodig om peukenafval op het strand te bestrijden. Reiniging is namelijk niet effectief. In het buitenland zijn er al veel rookvrije stranden en ook in Nederland komen er steeds meer.

Hopelijk volgen andere kustgemeentes snel. Nederlanders lijken er namelijk klaar voor: 80% van niet-rokers vindt het een goed idee, en meer dan 45% van de rokers (CE Delft). Samen kunnen we peukenafval op stranden tegengaan!

Hoe doet jouw gemeente het?

Rookvrije parken

Combinatie van gezondheid, leefomgeving en recreatie

Ambities in gezondheidsbeleid. In Breda is horeca in park meegenomen in beleid.

Enkele stadsparken in Nederland rookvrij. In woonwijken met effect op directe leefomgeving.

Rookvrije terrassen

Veel kindvriendelijke horeca en horeca in de natuur zetten rookvrije stappen

Campagne en actiepakketten Rookvrij = Gastvrij

Friesland:

- Veel strandtenten op de Wadden rookvrij
- Verschillende recreatieparken met rookvrij terras
- Stek eerste rookvrije terras in Leeuwarden

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Vragen?

Contact

Rookvrije Generatie

www.rookvrijegeneratie.nl

www.rookvrijegeneratie.nl/rookvrij-op-de-kaart

www.linkedin.com/company/rookvrije-generatie

Webshop rookvrij-materialen

www.rookvrijterrein.nl

Netwerk Nederland Rookvrij

www.nederlandrookvrij.nl

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Gezondheidsfondsen voor Rookvrij

www.gezondheidsfondsenvoorrookvrij.nl

paul.caubo@gvrv.nl

rianca.scheffel@gvrv.nl

